

"А між гетьманськими столицями — Дубовичі"

Наталя БОРОДЮК
17 жовтня 2014

Цього року своє найголовніше свято — День чудотворної ікони Божої Матері «Дубовицька», що припадає на Десяту п'ятницю після Великодня, сільська громада вшановувала разом з Олександром-Андрієм Кочубеєм. І хоча родинне село предків громадянин Швейцарії відвідав уперше, про своє враження сказав так: «Я наче тут уже був. І люди мені знайомі, і мене люди знають».

У наш час приїзд гостя з-за кордону не належить до розряду подієвих. Але не в цьому випадку. Адже найтриваліший період життя села пов'язаний саме з цією родиною — універсал на право володіння Дубовичами Кочубеї отримали від гетьмана Івана Мазепи 1669 року. По собі вони залишили пам'ять і пам'ятки. Ось тільки доля останніх нині незavidна, особливо після ери атеїзму і тоталітаризму.

Прохолодним осіннім ранком наша невеличка група столичних журналістів почала знайомство з Дубовичами з розкішного Кочубеївського парку, закладеного у XVIII столітті. Ще два роки тому тут був суцільний лісовий масив — про його статус як пам'ятки садово-паркового мистецтва свідчила лише інформаційна табличка. Тож новообраний сільський голова Світлана Луцишин, переконавши громаду, що відродження села можливе завдяки його багатій історичній спадщині, покликала сільчан на толоку. Власними силами пробили-відновили центральну алею, дорогу понад ставом. І хоч до найцікавіших груп рослин ведуть поки що народні стежки, проте мочити взуття в росі було не шкода — всі незручності нівелювала потужна енергетика цієї місцини.

Не меншу притягальну силу мають і кочубеївські будівлі, які органічно вписалися в природну красу. Хоч, власне, в первісному вигляді зберігся тільки флігель для гостей, де нині амбулаторія. А двоповерховий красень-палац зазнав значних змін. Будівля набагато зменшилась у розмірах, на свій розсуд нею розпоряджалися різні організації, а найгірше трапилося, коли певний час стояла пустою — покрівля перетворилася на решето, і там, де текло, провалилася навіть підлога. Тож сільський голова, порадившись із депутатами, ризикнула взяти приміщення на баланс сільради. Руїнацію вдалося припинити, дах відремонтувати, хоч Світлана Луцишин бідкається, що за дотаційного бюджету для цього знадобилися надзусилля.

Та ми зі своєї журналістської точки зору навперебій радимо Світлані Антонівні не полишати ідею відновлення будівлі. Наводимо приклад сусіднього Батурина, який ще донедавна теж лежав у руїнах. Тішить і те, що запас міцності маєткових споруд не вичерпався: у фундаменті жодної тріщини, добре тримаються стіни, частково збереглася паркетна підлога, оригінальні двері. Місцеві жителі пояснюють таку стійкість особливими технологіями заготівлі деревини: восени з дерев знімали кору, впродовж кількох місяців вони наче консервувалися смолою, і тільки по весні їх спилували.

Додають впевненості в тому, що Дубовичі невдовзі з'являться на туристичній мапі країни, і слова місцевого історика, а за сумісництвом нашого екскурсовода Віктора Гурби, до яких, впевнена, приєднуються всі жителі: «Наше село особливе — має духовні, культурні, історичні традиції. Змінювалися влади: одні руйнували, інші відбудовували. Багато наших сільчан прославилися і за межами держави. Все це не забувалося, передавалося з покоління в покоління. Нині всі дев'ять об'єктів, які акумулюють у собі такі відомості, ми об'єднали в історико-культурний музейний комплекс».

Поза сумнівом, Дубовичі заслуговують на увагу широкого загалу, на окремий туристичний маршрут. Сюди заїжджають й іноземці, та це радше поодинокі випадки. Тож, можливо, спочатку варто використати свою територіальну близькість до вже знаменитих сусідів — гетьманських Батурина і Глухова, а також Кroleвця з його унікальними рушниками.

Свій хід пропонує й Олександр-Андрій Кочубей, який у спілкуванні із сільським головою передовсім зробив акцент не стільки на родинному маєтку, як на подальшому впорядкуванні дубовицького цілющого джерела «Криниця» — так називають у народі цю гідрологічну пам'ятку. Символічно й те, що нащадок давнього роду найперше зустрівся з юними дубовичанами, започаткувавши грантову програму кращих учнівських рефератів на тему історичної спадщини села. Пообіцяв долучити до неї й міжнародні фонди. А також уже всією родиною приїхати на свято Дубовицької ікони Божої Матері наступного року.

Від автора. В одному з інтерв'ю прочитала такі слова Олександра-Андрія Кочубея: «Наша родина воліла жити в Україні, а не в Петербурзі. Це говорить про те, що для нас це місце надзвичайно важливе, сердечне. Я знаю, мій прадід славився як великий патріот, сподівався на незалежну Україну. Писав вірші і твори українською. Для нього це був важливий момент». Тож зрозуміла його ініціатива передати дубовичанам багато документів, пов'язаних з родиною. Гадаю, що зберігати їх найприродніше у відбудованій архітектурній пам'ятці.

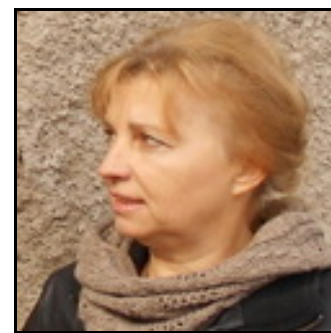
ПРЯМА МОВА

**Світлана ЛУЦИШИН,
сільський голова:**

— Ми написали програму відродження історико-культурної спадщини села з перспективою розвитку туризму і подали її на Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування на 2015 рік. Сподіваємося, що вона переконає журі в серйозності наших намірів, а

грант становить 200 тисяч грн.

Громада одностайна в тому, що архітектурну спадщину треба відроджувати, бо це надбання села. В цьому розраховуємо на державні програми і меценатів — багато вихідців із села працюють за кордоном, але не забувають своїх коренів.

Релігійна святиня

Місце будівництва першого храму в селі, за легендою, пов'язане з подіями кінця XV століття. Військовий обоз, який проїжджав тут, загубив святу ікону. На місці її явлення збудували каплицю, а потім храм. Про Дубовицьку чудотворну ікону в книзі «Земне життя Пресвятої Богородиці і описання святих чудотворних її ікон» написано так: з часу появи її в церкві с. Дубовичі стається багато зцілень з молитвою віри тих, хто звертається до Заступниці Старанної. За радянських часів храми в Дубовичах були зруйновані, а ікона довго митарствувала, востаннє її бачили в Києво-Печерській лаврі, і там її слід загубився. Нині існує кілька її списків, у тому числі і в дубовицькій церкві. Ця ікона теж має силу.

Чудодійна Криниця

осліпило дивовижне золоте проміння. Перед тим як знепритомніти, він побачив Богоматір, а потім почув її голос: «Підводься, синку, ступи сім кроків праворуч і побачиш джерело. Випий тієї водиці, і минеться все, станеш сильним і здоровим».

Вода дубовицького джерела допомагає всім, хто приходить сюди з вірою в душі і добрим серцем. На долю Криниці випали неабиякі випробування в часи атеїзму. Дуже багато разів її засипали, рівняли з землею. Але небайдужі люди щораз розкопували джерело, і вода не втрачала своєї сили. У роки вітчизняної війни партизани омивали нею рани, пили як ліки. Після Чорнобильської катастрофи сюди було справжнє паломництво. Загалом тут завжди людно і в будень, і особливо на свята.

Науковці підтверджують лікувальні властивості води. Вода благотворно впливає на щитоподібну залозу, органи травлення, має здатність омолоджувати організм.

КОМПЕТЕНТНО

«Добрий приклад свідомості громади»

Віктор ВЕЧЕРСЬКИЙ,
лауреат Державних премій України
в галузі архітектури, дійсний член
Міжнародної ради з питань пам'яток
і визначних місць:

— Комплекс споруд садиби Кочубеїв, розташований у центральній частині села Дубовичі, з 2013 року, згідно з наказом Міністерства культури, є пам'яткою архітектури та історії місцевого значення. Як споруди, так і Кочубеївський парк, внесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України під охоронним №2580-См.

Це стало можливим завдяки ініціативі місцевої громади, яку підтримали київські фахівці — архітектор-реставратор Сергій Юрченко, директор Науково-дослідного інституту історії архітектури, який виготовив облікову документацію на комплекс пам'яток, а також департамент культурної спадщини Мінкультури.

Це дуже добрий приклад того, що саме ініціатива та висока свідомість місцевої громади щодо збереження своєї історичної і культурної спадщини нині є чи не єдиною запорукою того, що ця спадщина не буде знищена, що вона формуватиме патріотичні почуття наступних поколінь.

Тепер щодо садиби Кочубеїв у Дубовичах треба виготовити проектну документацію на реставрацію споруд — і цим уже займається Сергій Юрченко, а далі — виконати реставраційні роботи з пристосуванням цих пам'яток до сучасних культурно-освітніх, туристично-рекреаційних потреб. Для цього, зрозуміло, потрібні кошти. Як варіант можна запропонувати створити в Дубовичах філіал або відділ Національного заповідника «Глухів», щоб одразу включити село в національну мережу музеїв, заповідників і туристичних маршрутів. Можливі варіанти залучення приватних інвестицій.

Прагматики можуть заперечити: мовляв, не на часі, бо — війна! Відповідь на цей аргумент дуже проста, і вона — з нашої історії: найсерйозніші реставраційні і рятувальні роботи на архітектурних пам'ятках України були проведені в 1944—1950-х роках, тобто одразу після визволення від гітлерівської окупації. Тоді війна ще не закінчилася, грошей і будівельних матеріалів було обмаль, так що навіть залізні цвяхи по кілограмах розподіляв уряд УРСР. Проте саме в ті роки були врятовані від знищення численні пам'ятки Києва, Чернігова, Полтави, Козельця і багатьох інших міст. Тож і нам варто врахувати досвід предків і братися до роботи.

При копіюванні даної статті посилання на джерело обов'язкове: <http://www.ukurier.gov.ua>